

Trends op hoofdlijnen

De Jeugdmonitor Zeeland is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de 13 Zeeuwse gemeenten en verschillende instellingen die op het gebied van jeugd werkzaam zijn.

De Jeugdmonitor Zeeland brengt de leefwereld van de Zeeuwse jeugd in kaart door gegevens te verzamelen over kinderen en jongeren van 0 tot en met 23 jaar.

De primaire doelstelling van de Jeugdmonitor is het voorzien in gegevens en informatie ter ondersteuning van (jeugd- en onderwijs)beleid van gemeenten, provincie en jeugdmonitor-partners.

Hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van de Jeugdmonitor Zeeland is SCOOP, Zeeuws instituut voor sociale en culturele ontwikkeling. SCOOP werkt in dit project samen met verschillende partijen, waaronder GGD Zeeland, de Regiopolitie Zeeland, RPCZ, Bureau Jeugdzorg Zeeland, Sport Zeeland, en de Regionale Meld- en Coördinatiefuncties op het gebied van voortijdig schoolverlaten.

Een belangrijk kanaal voor het bekend maken van de verzamelde informatie is de website www.jeugdmonitorzeeland.nl. Daarnaast verschijnen tabellenboeken per gemeente en korte themarapporten.

Inleiding

Voor u ligt het eerste themarapport op basis van de 'Enquête Jeugdmonitor Zeeland - Ouders jonge kinderen 2013'. Dit onderzoek is een herhaling van de onderzoeken in 2001, 2005 en 2009. In april 2013 hebben 1359 ouders van jonge kinderen (kinderen van drie of vier jaar) deelgenomen aan de enquête. De respons was 36%. Het onderzoek is in april 2013 uitgevoerd, de vorige onderzoeken zijn in mei/juni uitgevoerd. In het onderzoek van 2013 zitten vergeleken met de andere meetjaren, meer ouders van driejarigen en minder ouders van vierjarigen.

In dit themarapport worden de belangrijkste uitkomsten en ontwikkelingen van het onderzoek op Zeeuws niveau gepresenteerd. De volgende onderwerpen komen aan bod: gezinssituatie, woonomgeving, gezondheid, gedrag en voeding, consultatiebureau, opvoeding en verzorging, vrije tijd, peuterspeelzaal en kinderopvang, onderwijs en de combinatie van arbeid en zorg. Alleen statistisch significante verschillen zijn opgenomen. Dat wil zeggen verschillen die (met een grote mate van zekerheid) niet op toeval berusten.

Gezinssituatie

De meeste jonge kinderen (94%) groeien op in een gezin met twee ouders of verzorgers. Vergeleken met 2009 (91%) is dit zelfs gestegen. Een op de vijftien kinderen groeit op in een eenoudergezin. Dit is vergeleken met 2009 niet veranderd. Gemiddeld hebben de kinderen in dit onderzoek één broertje of zusje. Een op de elf jonge kinderen groeit op in een gezin van vier of meer kinderen.

Ruim een op de twaalf gezinnen (8%) moet rondkomen van een laag netto gezinsinkomen van 1350 euro of minder per maand. Vijf op de tien gezinnen (49%) hebben een netto gezinsinkomen tussen de 1801 en 3150 euro per maand. Minder ouders geven aan geen enkele moeite met rondkomen te hebben (33% in 2013 en 37% in 2009).

Woonomgeving

Bijna negen op de tien ouders van jonge kinderen wonen graag in hun eigen buurt. Ouders zijn de laatste jaren steeds meer tevreden over de eigen buurt (87% is tevreden of erg tevreden, in 2001 was dit 78%). Deze toename van de tevredenheid is bij alle gevraagde onderdelen terug te zien. Dus bij de mogelijkheden om alleen buiten te spelen, de activiteiten in de buurt voor het kind, de veiligheid van de speelplaats, de hygiëne van de speelplaats, het park of de groenvoorziening en de veiligheid van de trottoirs.

Gezondheid, gedrag en voeding

Ouders vinden over het algemeen dat de gezondheid van hun kind (heel) goed (93%) is. Ook geven steeds meer ouders aan zich geen zorgen te maken over zaken als zelftrouwen van hun kind, op een storende manier aandacht vragen, angsten en koppigheid. Van de gevraagde aspecten is koppigheid wel het onderdeel waar ouders zich het meest zorgen over maken. Ongeveer een derde van de ouders maakt zich hier zorgen over.

Kinderen eten in vergelijking met 2009 iets minder vaak groenten en iets vaker fruit. Het overgrote deel van de kinderen eet vijf tot zeven dagen in de week groente en fruit (respectievelijk 83% en 91%).

Consultatiebureau

Vrijwel alle ouders van jonge kinderen in Zeeland hebben gebruik gemaakt van diensten van het consultatiebureau (97%). Vergeleken met 2005 (99%) is dit licht (maar significant) gedaald. Hierbij gaat het vooral om bezoeken aan het consultatiebureau, de hielprik, het standaard huisbezoek voor een pasgeborene en het vaccinatieprogramma. Evenals in voorgaande jaren maken bijna negen op de tien ouders gebruik van het vaccinatieprogramma. Het gebruik van het standaard huisbezoek bij 18 maanden is in de laatste jaren steeds toegenomen (van 76% in 2005 naar 83% in 2013).

Over het algemeen zijn ouders tevreden over het consultatiebureau (twee op de drie ouders vinden het bureau goed, bijna een op de drie zegt 'gaat wel'). Wel valt een aantal zaken op. Steeds meer ouders vinden de openingstijden van het consultatiebureau slecht (11% in 2013 tegenover 8% in 2009). Ook vinden steeds meer ouders de bereikbaarheid van de locatie slecht (5% in 2013 tegenover 2% in 2009). De meeste ouders vinden de houding van het consultatiebureau ten opzichte van het kind (84%) en ten opzichte van henzelf (74%) goed. Over de telefonische bereikbaarheid is iets meer dan de helft van de ouders tevreden.

Opvoeding en verzorging

Zeeuwse ouders halen nog meer dan in voorgaande jaren voldoening uit het ouderschap, ruim de helft zegt het zeer eens te zijn met de stelling dat het ouderschap voldoening geeft. De meeste ouders (89%) zijn ook tevreden over het verloop van de opvoeding. Grootouders zijn sinds 2001 een steeds grotere steun geworden voor ouders; ruim acht op de tien ouders geven aan veel steun aan hen te hebben. In 2001 was dit 73%.

De meeste ouders kunnen de zorg voor hun kind goed combineren met andere bezigheden (79%). Ook geven de meeste ouders (80%) aan dat wanneer er problemen zijn met hun kind, ze altijd een oplossing vinden.

Er zijn in Nederland veel (professionele) hulpverleners of hulpverlenende instanties voor opvoedings-, gedrags- of ontwikkelingsproblemen van kinderen. De bekendheid met de hulpmogelijkheden van deze instanties is onder Zeeuwse ouders in 2013 afgenomen. In 2009 wisten nog alle ouders van de mogelijkheden hiertoe bij kinderdagverblijf/peuterspeelzaal/school/leerkracht, huisarts en consultatiebureau, in 2013 geven negen op de tien ouders aan hiermee bekend te zijn. De Zeeuwse nanny (Nelly) en de telefonische hulpdienst Sensor genieten de minste bekendheid met minder dan 20%. De ouders zijn over het algemeen tevreden over de geboden hulp door de verschillende instanties.

Vrije tijd

Ruim vier op de tien jonge kinderen spreken een à twee keer per week af om samen te spelen. In vergelijking met 2001, 2005 en 2009 spelen kinderen minder vaak met vriendjes/vriendinnetjes. Ondanks de vermindering van het aantal speelafspraken is het opmerkelijk dat het gemiddeld aantal vriendjes steeds toeneemt: van 3,9 (2001) naar 4,5 (2013).

hoofdpijnen

Peuterspeelzaal en kinderopvang

Drie kwart van de jonge kinderen speelt elke dag binnen (met poppen, lego etc.) . Ook televisie kijken en lezen doet ruim de helft van de jonge kinderen dagelijks. Kinderen zijn sinds 2001 ongeveer een uur per week meer televisie gaan kijken (van 7 naar 8 uur). Steeds meer jonge kinderen spelen wel eens met een (spel)computer, smartphone of een tablet (59% in 2013, 37% in 2009). Ruim een op de tien jonge kinderen speelt zelfs elke dag met dit soort apparaten. Vier jaar geleden was dit nog een op de dertig. Gemiddeld spelen jonge kinderen 2 uur per week met de (spel)computer en dergelijke. Ook aan activiteiten als spelletjes spelen, zwemmen, peutergym en bewegen op muziek wordt meer tijd besteed dan in 2009.

Ouders besteden steeds meer tijd aan activiteiten met hun kinderen zoals voorlezen, een spelletje doen of een liedje zingen. Twee derde van de ouders leest elke dag voor aan zijn of haar kind. Ook zingt men regelmatig samen een liedje: de helft van de ouders doet dit elke dag. Samen een spelletje spelen wordt ook gedaan, maar minder frequent. Slechts een op de vijf ouders doet dit dagelijks.

Het aantal jonge kinderen dat lid is van een vereniging of club is sinds 2001 nauwelijks veranderd. Ongeveer één op de zes kinderen is lid van een club of vereniging. Gymnastiek en dansen worden hierbij het vaakst genoemd.

Twee derde van de Zeeuwse peuters gaat of ging naar de peuterspeelzaal. In 2005 was dit nog 75%. Van de kinderen die niet naar de peuterspeelzaal gaan, geeft een toenemend aantal ouders aan dat dit is omdat het kind naar een andere vorm van opvang gaat (33% in 2013 tegenover 22% in 2005). Ook geven meer ouders aan dat ze de peuterspeelzaal te duur vinden (11% in 2013 tegenover 8% in 2009) of dat de tijden niet aansluiten bij hun werktijden (7% in 2013 tegenover 5% in 2009). Steeds minder ouders geven als reden dat het beter is dat beide ouders zelf voor hun kinderen zorgen (9% in 2013 tegenover 14% in 2005).

Ouders die gebruik maken van de peuterspeelzaal zijn over het algemeen tevreden over deze voorziening. Dit was al het geval in voorgaande jaren, maar is dit jaar nog iets verbeterd. Vergeleken met voorgaande jaren vinden meer ouders het spelmateriaal, de speelruimte, de buitenspeelruimte, de verzorging van het kind, de veiligheid, de opvattingen over het opvoeden, het contact met de leidsters, de bijdrage aan de ontwikkeling van het kind, de voorbereiding op de basisschool goed. Men is het minst tevreden over de tips voor opvoeden; ruim zes van de tien ouders vinden deze goed.

Het gebruik van vormen van opvang voor 3-jarigen is iets afgenomen sinds 2009 (van 66% naar 59%). Bijna vier op de tien ouders van 3-jarigen maken in 2013 gebruik van het kinderdagverblijf. Als we kijken naar de ouders van 3-jarigen dan valt op dat vergeleken met 2009 meer ouders gebruik maken van het kinderdagverblijf en minder van (on)betaalde oppas door familie, vrienden of kennissen. Landelijk is sinds 2012 voor het eerst sprake van afname van het gebruik van het kinderdagverblijf. Het is aannemelijk dat ook in Zeeland het gebruik van de kinderdagverblijven sinds 2012 is gedaald.

Ouders van 3-jarigen, die een vorm van kinderopvang gebruiken, zijn gemiddeld €289,- per maand kwijt aan die kinderopvang. Dit is fors meer vergeleken met voorgaande jaren. In 2001 kostte het ouders van 3-jarigen gemiddeld €116,- per maand, in 2009 was dit al gestegen naar gemiddeld €201,- per maand.

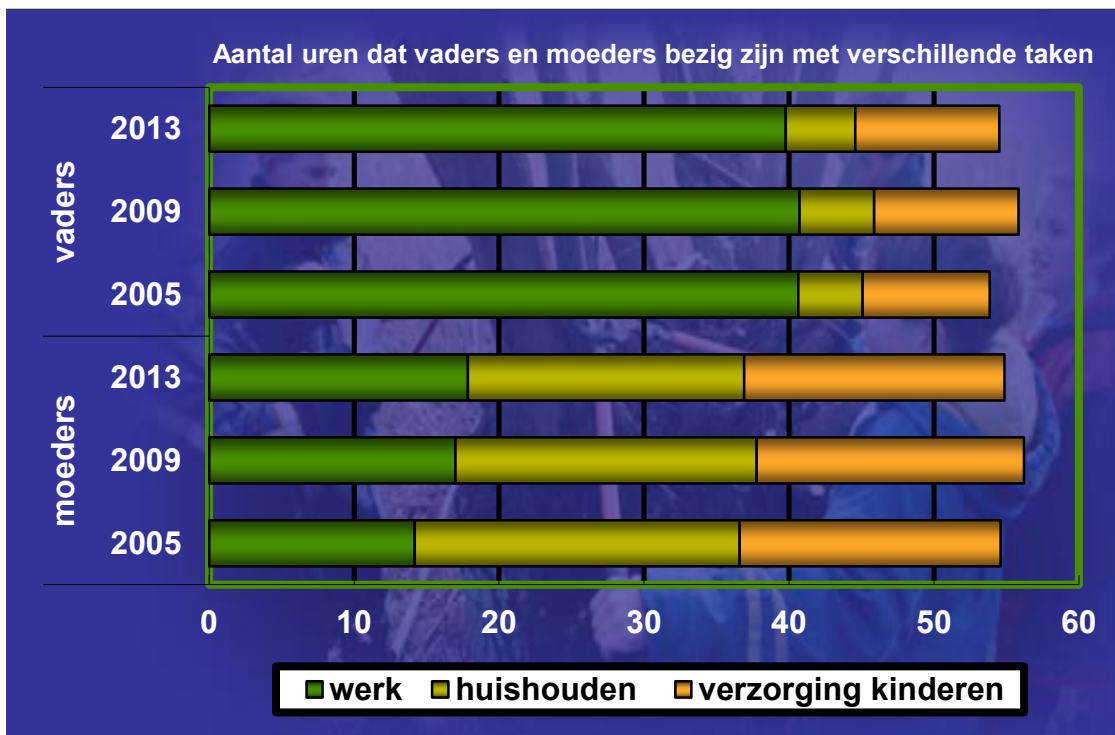
Onderwijs

Ouders hebben verschillende redenen om voor een school te kiezen. De twee belangrijkste redenen zijn de locatie van de school (57%) en de levensbeschouwing van de school (41%). Als minst belangrijk worden de afwezigheid van buitenlanders (52%) en het aantal kinderen dat van de desbetreffende school uitstroomt naar de HAVO of het VWO (44%) genoemd.

Combinatie arbeid en zorg

Het aandeel tweeverdieners is tussen 2001 (49%) en 2009 (68%) fors gestegen. Tussen 2009 en 2013 (70%) is deze stijging afgevlakt. Deze stijging komt doordat meer moeders betaald werk hebben (≥12 uur per week). Nu verricht ruim 72% van de moeders minimaal 12 uur per week betaald werk. In 2001 was dit nog de helft van de moeders. Tussen 2009 (69%) en 2013 is het aandeel werkende moeders nauwelijks veranderd. Vergeleken met 2001 (6%) zijn iets meer vaders deeltijd (9%) gaan werken. Gemiddeld werken vaders bijna 40 uur per week.

In totaal zijn zowel vaders als moeders ongeveer 55 uur per week kwijt aan werk, het huishouden en de zorg voor kinderen. Het totaal aantal uren dat men per week bezig is aan arbeid en zorgtaken is nauwelijks veranderd sinds 2005. Wel zien we een verandering binnen het totaal aantal uren dat men met bovenstaande taken bezig is.

Tussen 2005 en 2013 zijn moeders gemiddeld 3 uur per week meer gaan werken (nu gemiddeld 18 uur per week). Dit is ten koste gegaan van het aantal uren dat moeders besteden aan het huishouden. In 2005 werd door moeders nog gemiddeld 22 uur per week besteed aan het huishouden, in 2013 gemiddeld 18 uur per week. Moeders zijn met name minder gaan schoonmaken, in 2005 waren ze hier nog 9 uur week mee bezig, in 2013 7 uur per week. Gemiddeld zijn moeders 18 uur per bezig met de verzorging van de kinderen. Dit is stabiel sinds 2005. Opvallend is dat in 2013 moeders hun tijd gelijkmatig verdelen over werk (18 uur), huishouden (19 uur) en de verzorging van de kinderen (18 uur).

Vaders zijn net als moeders in totaal ongeveer 55 uur per week bezig met werken, het huishouden en de verzorging van de kinderen, de verdeling is alleen anders. Veruit de meeste tijd zijn vaders kwijt aan werk (40 uur). Dit is iets gedaald vergeleken met 2005, toen werkten vaders gemiddeld 41 uur per week. Vaders zijn 5 uur per week bezig met huishoudelijke taken, met name met koken (bijna 2 uur) en schoonmaken (1,5 uur). Met de verzorging van de kinderen zijn vaders gemiddeld 10 uur per week bezig. Waar moeders de meeste tijd kwijt zijn aan het wassen, aankleden en verschonen van de kinderen (6 uur per week) zijn vaders de meeste tijd kwijt aan het eten geven van de kinderen (3 uur per week).

Ouders besteden in hun vrije tijd de meeste tijd aan televisie kijken (gemiddeld bijna 8 uur per week). Aan lezen (bijna 3 uur), vrienden ontmoeten bij elkaar thuis (2 uur) en surfen op het internet (inclusief sociale media: bijna 7 uur) wordt wat minder tijd besteed.

Colofon

Analyse & rapportage:

Hanneke Westerhout, Wim van Gorsel en Esther van Sprundel, SCOOP

De Jeugdmonitor Zeeland is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de 13 Zeeuwse gemeenten en de verschillende instellingen die op het gebied van jeugd werkzaam zijn. Deze uitgave is tot stand gekomen in (mede)opdracht van de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten.

SCOOP, december 2013

Postbus 407
4330 AK Middelburg
tel 0118 68 25 00
fax 0118 63 53 11